

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 929/2022
01.06.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Матковић Стефановић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца – противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог – противтужиоца Јавно-комуналног предузећа „Зеленило“ из Панчева, кога заступа Зоран Крстић, адвокат из ..., ради исплате разлике између припадајуће и исплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3883/21 од 21.10.2021. године, у седници одржаној 01.06.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРИХВАТА одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3883/21 од 21.10.2021. године, у односу на одлуку о тужбеном захтеву тужиоца, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3883/21 од 21.10.2021. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 599/19 од 16.06.2021. године, у ставу другом и трећем изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да му на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, исплати укупно 46.316,91 динар за период од 01.11.2016. године до 31.10.2018. године, са припадајућом законском затезном каматом по доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове целог парничног поступка у износу од 48.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3883/21 од 21.10.2021. године у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3883/21 од 21.10.2021. године у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 599/19 од 16.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је прејудицијелни противтужбени захтев туженог-противтужиоца из прејудицијелне противтужбе, којом је тражено да се утврди да тужилац-противтужени као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату – исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебног колективног уговора за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник Републике Србије“ број 116/14), као и да се тужилац-противтужени обавезе да туженом-противтужиоцу накнади све парничне трошкове са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да му на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора исплати укупно 46.316,91 динар за период од 01.11.2016. године до 31.10.2018. године, са каматом на појединачно одређене месечне износе од доспелости до исплате, као у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 79.504,00 динара са каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3883/21 од 21.10.2021. године, одбијена је жалба туженог-противтужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени-противтужилац је благовремено изјавио посебну ревизију због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом, одлучено је о захтеву тужиоца за исплату накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, па је имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији, Врховни касациони суд нашао да су у том делу испуњени услови из члана 404. Закона парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном и због уједначавања судске праксе делимично дозволио одлучивање о ревизији у том делу.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана у делу одлуке о тужбеном захтеву.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од 01.11.2016. године до 31.10.2018. године био у радном односу код туженог. У утуженом периоду

тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова регреса за коришћење одмора у нижем износу од износа који је предвиђен одредбама Посебног колективног уговора за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева. („Службени гласник РС“, бр. 59/2015 који је ступио на снагу 03.07.2015. године) и Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 27/15, 94/19). Висина потраживања утврђена је из обрачунских листа тужиоца и обрачуна разлике између износа исплаћене накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и траженог износа, у складу са важећим колективним уговорима достављеног од стране туженог.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба чланова 118, 246, 256. и 257. Закона о раду, члана 9. став 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, одредбе чланова 60, 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чланова 80, 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунално предузеће града Панчева, оценио да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима, те да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за регрес, због чега је усвојио тужбен захтев.

По оцени другостепеног суда, иако се трошкови за регрес сматрају зарадом у ширем смислу тог појма одређеног чланом 105. став 3. Закона о раду (јер се на ова примања плаћају порези и доприноси који терете зараду) и чланом 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду, ова накнада има карактер накнаде за повећане трошкове које запослени има док ради, а не карактер накнаде за обављени рад из чланова 106. и 107. Закона о раду, због чега се не могу применити правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, с циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. Чланом 3. став 1. истог закона прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица и запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законима који уређују плате у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу

напредовања) којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи, на основу којих се повећава износ плата и другог сталног примања код субјекта из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Под зарадом сматрају се примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

Имајући у виду наведено, као и чињеницу да је тужени корисник буџетских средстава, то се на туженог, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему). С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога, по схватању Врховног касационог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду), због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови парничног поступка, који обухватају трошкове на име: састава одговора на тужбу и два образложена поднеска од стране адвоката по 6.000,00 динара, састава противтужбе 7.500,00 динара, заступања на три одржана рочишта по 7.500,00 динара, према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), док трошак на име састава жалбе и ревизије од стране адвоката, као и трошак судских такси није признат јер захтев није одређен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Ценећи испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије туженог (у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву) на основу члана 404. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да нема места одлучивању о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу става 1. истог члана, с обзиром да не постоји потреба разматрања правних питања од општег интереса или правних питања у интересу равноправности грађана или новог тумачења права. Поред тога, тужени није уз ревизију доставио правноснажне пресуде којима је у идентичној или сличној чињеничној и правној ситуацији донета другачија одлука, што би било од утицаја на одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе. Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу четвртном изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије применом члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није дозвољена.

Тужба у овој парници поднета је 06.11.2019. године, ради исплате разлике на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Прејудицијелна противтужба туженог поднета је 20.10.2020. године, ради утврђења да тужилац-противтужени нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на триторији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014). У конкретном случају, противтужбени захтев за утврђење је формулисан тако да са тужбеним захтевом за чинидбу – исплату новчаних износа чини неодвојиву целину, имајући у виду да тужилац тражи исплату накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада, а да се противтужбом туженог тражи да се утврди да тужилац нема право на исплату наведених накнада. Како се тужба (противтужба) за утврђење на основу члана 194. став 2. ЗПП може поднети ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа, а у овом поступку то није случај јер су потраживања доспела, то овај суд налази да нема услова за прихватање посебене ревизије у односу на противтужбени захтев.

Чланом 403. став 3. Закона о парничном поступку прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинско-правном спору, који се односи на новчано потраживање, а како је реч о прејудицијелној противтужби, вредност предмета спора се процењује према вредности за коју странка која изјављује ревизију није успела. Вредност предмета спора по противтужби је 1.000,00 динара, па како побијана вредност предмета спора не прелази динарску противвредност од 40.000

евра, то је Врховни касациони суд, применом члана 403. став 3. ЗПП, нашао да је ревизија туженог недозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу петом изреке.

Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић